

N:o 9.

Med förslag till åtgärd för möjliggörande av Ramsholmens i
Jomala expropriation till skyddsområde eller naturpark.

L a n d s k a p s n ä m n d e n s fram-
 ställning till Ålands landsting med förslag till åt-
 gärd för möjliggörande av Ramsholmens i Jomala ex-
 propriation till skyddsområde eller naturpark.

Sedan Landstinget den 14 juli 1924 antagit och republikens presi-
 dent den 10 december samma år godkänt lagen om naturskydd inom land-
 skapet Åland har ansvaret för vården av det säregna, sällsynta och för
 vetenskapen intressanta i dess natur helt och hållet överförts på land-
 skapet och dess myndigheter. Detta ansvar förpliktar Landskapsnämnden
 att vidtaga de åtgärder, som äro nödvändiga för detta ändamål. Ju in-
 tensivare jordbruket börjar bedrivas, och ju mer odlingen går framåt
 desto nödvändigare blir det att åt forskaren och kommande släkten genöf-
 avskiljandet av s.k. skyddsområden eller naturparker bevara en del av
 Ålands natur orörd av odlarns nit och fredad för betande kreatur. Det-
 ta är av lika stor betydelse som samlandet av kulturhistoriskt intres-
 santa saker och urkunder i museer och arkiv. Den förnämsta kännaren av
 Ålands växtvärld docenten doktor Alvar Palmgren säger i ett utlåtande
 om denna sak bl. a.

"Åland ligger inom den nordeuropeiska barrskogsregionen och bär
 till den övervägande delen av sin areal prägel av barrskog. Det milda
 klimatet i förening med en flerstädes rådande kalkhaltig grund samt
 det för fröspridning söderifrån exponerade läget har emellertid i näs-
 tan alla delar av landskapet, å större eller smärre områden, lett till

uppkomsten av en vegetation av rent mellaneuropeisk karaktär: den mellaneuropeiska blandlövskogen, vilken på Åland mestadels uppträder i karaktär av de parkliknande såkallade lövängarna. En likartad vegetation är utvecklad i Sverige på kalkhaltig grund, i Uppland, på Gottland och Öland m.fl. områden i landskapets södra delar. Åland uppvisar således en nordlig avläggare av den vegetation, inom vilken de gamla germanerna i Mellaneuropa bröto bygd. Denna vegetation lever numer i Europa kvar blott i spillror, ty den bördiga jord, som gör en dess förutsättning, har blivit kulturmänniskans åker. Åland har intill senaste tid i alldeles ovanlig grad sett denna natur freddad. Grunden ligger i skeppsfarten och fisket, vars rika och lättanvänt avkastning medfört mindre intensitet i jordbruket. Åland har således anmärkningsvärt rik grad kunnat uppvisa för botanikern och naturvannen en numera allt mer försvinnande vegetation.

De senaste årtiondena hava emellertid på Åland skådat ett starkt uppsving i jordens odlande. Den ena lövängen efter den andra viker för plogen och den tid är ej avlägsen, då landskapets inbyggare i vid delar av hembygden ej mer skola finna sitt öga tjugat av lövängens lummiga fågring. Därmed är ock ett vetenskapens vittnesbörd om livet i jorden försvunnet. Tiden kräver därför nu oavvisligen åtgärder för naturens skyddande. Efter några år är det kanske för sent.

Främst gäller behovet av värn lövängsmarkerna, där odlingen främst går fram. Därefter följa de växtrika gungflyen vid träskets stränder

med deras sydländska flora."

Områden, där naturen är särskilt anmärkningsvärd och i behov av fredning finnas i olika delar av landskapet. Några av dessa kunna i fall av behov på ett enkelt sätt fredas, emedan de underlyda landskapet, men andra måste genom expropriation avskiljas till skyddsområden.

Ett av de förnämsta bland dem och det som allra först oundgängligen kräver skyddsåtgärder är den över hela landet kända naturpärlan Ramsholmen. För dess avskiljande till skyddsområde måste expropriationsförfarande omedelbart inledas, emedan skogen å densamma, som redan annonserats till auktion, eljes kommer att avverkas och området sålunda ur anförda synpunkt förstöras. En fredning av holmen kan tänkas ske på olika sätt - antingen genom en inlösen i sin helhet, eller ock medelst ett fredningspåbud med avseende å hindrande av betande och skogstäckt. I det förra fallet bliva kostnaderna rätt anseende - måhända upp till ca. 50,000 mark; i det senare fallet torde de i betydande mån kunna reduceras, men påkalla då ett årligt mindre anslag.

Landskapsnämnden har även i ärendet inhämtat statens naturskyddsinspektörs utlåtande, och har denne i yttrande av den 5 innevarande februari för sin del varmt förordat Ramsholmens fullständiga fridlysande.

Av denna omständighet, att nämligen en statens fackmyndighet ansett ifrågavarande holmes avskiljande till naturpark nödvändig, och

då den i republiken gällande naturskyddslagen i det närmaste sammanfaller med landskapets samt bygger på samma förutsättningar, torde framgå att ett avskiljande av Ramsholmen till naturskyddsområde tillgodoser även ett riksintresse, vadan den härav föranledda utgiften, enligt Landskapsnämndens mening, måste anses äga karaktären av en sådan, tillkommen för bestridande av ett landskapets ordinarie behov och sålunda inom tid med statsmedel kompenseras.

Skulle emellertid emot all^{er}förmodan vederbörande myndighet^{ej} kunna vinna för en dylik uppfattning, saknar enligt Landskapsnämndens mening landskapet dock icke möjlighet att med undvikande av extra beskattning bestrida ifrågavarande utgift. En del av den skog, som växer å mer nämnda holme, består nämligen av granskog, som utvecklats på den ädla lövvegetationens bekostnad sålunda, att den betande boskapen främst hållit sig till lövträdsplantorna och därigenom grantelningarna fått utveckla sig därhän, att de nu hota förkväva den ädla lövträdsvegetationen. Även denna granskog borde åtminstone en del avverkas och skulle sålunda inbringa ett visst belopp. Det resterande nödiga beloppet borde enligt Landskapsnämndens mening anskaffas sålunda att Landskapsnämnden meddelar rätt att härtill använda inkomsterna från försåld skog från statens ända landskapet överlåtna jordegendomar. Vid den av- och tillträdessyn, som senaste sommar övergick sagda egendomar, visade det sig nämligen att, särskilt å holmarna finnes en mängd överårig skog, som för att ej skada tillväxten snarast borde avverkas. Genom tillgodogörandet av dennas

värde skulle uppgörandet av en extra budget endast för denna förvaltningsdetalj kunna undvikas och håller Landskapsnämnden även i allmänhet för sin del före, att för nu ifrågavarande ändamål lämpligast kunde anvisas medel ur inkomsten av statens jordegendomar på Åland, till vilka dispositionsrätten å landskapet ju övergått utan ens den minsta antydning i lag därom, att landskapet är skyldigt förvalta dem på ett ekonomiskt inbringande sätt, dess mindre att eventuella inkomster från desamma skola användas för bestridande av landskapets ordinarie behov, vid vilket förhållande landskapet även måste anses berättigat använda sagda inkomster för ändamål, vilka provas ej böra ingå i den ordinarie budgeten.

Med stöd av vad ovan framhållits får Landskapsnämnden hos Landstinget hemställa

att Landstinget måtte berättiga Landskapsnämnden att för täckande av omkostnader för avskiljandet av Ramsholmen benämnda område i Jomala socken till naturpark använda medel, influtna genom försäljning av skog från statens till landskapet överlåtna jordegendomar.

Mariehamn den 17 februari 1925.

På Landskapsnämndens vägnar:

